

Upprättad av

Henrik Wallén

Sjö- och luftfartsavdelningen

Bemannings- och behörighetsenheten

Sektionen för flygutbildning

Handbok för FCL.945 instruktörer

Gäller vid förlängning av SEP(land), SEP(sea), TMG samt typbehörigheter för enmotoriga enpilotshelikoptrar upp till 3175kg.

Versionshistorik

Version	Datum	Beskrivning	Ansvarig
1	2015-06-09	Första utgåva	Henrik Wiechel
2	2023-06-30	Revision med Bilaga I information samt övriga mindre redaktionella uppdateringar/ändringar	Henrik Wallén
3	2024-09-01	Revision inklusive EU 2024/2076 ändringar gällande FI(H) samt övriga mindre redaktionella uppdateringar/ändringar	Henrik Wallén
4	2025-04-15	Revision med införande av TRI(H)	Henrik Wallén

Innehållsförteckning

1	MÅLGRUPP	4
2	ROLLER OCH BEGREPPSFÖRKLARING	5
3	ANSÖKAN OM AUKTORISATION ATT UTFÖRA FÖRLÄNGNING SOM FI(A), FI(H), CRI(A) ELLER TRI(H)	6
4	FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR FÖRLÄNGNING.....	7
4.1	Förlängning av SEP(land) och/eller TMG	7
4.2	Förlängning av SEP(land) och SEP(sea)	7
4.3	Förlängning av SEP(sea).....	
4.4	Förlängning av typbehörigheter för enmotoriga enpilotshelikoptrar	8
4.4.1	Särskilda krav vid förlängning av SEP-helikoptrar.....	8
4.4.2	Särskilda krav vid förlängning av SET-helikoptrar.....	8
5	UTFÖRANDE I PRAKTIKEN	9
6	SKRIVA I CERTIFIKATET (SAMT EVENTUELL ANNEX I BILAGA).....	10
6.1	Förlängning inom 12 månader från utgångsdatum av behörigheten.....	10
6.2	Förlängning inom 3 månader från utgångsdatum av typbehörigheten..	11
6.3	Att tänka på vid förlängning av en behörighet:	12
7	ADMINISTRATION EFTER FÖRLÄNGNING	13
8	FAQ.....	14
9	HÄNVISNINGAR	17

1 Målgrupp

Denna handbok ska enbart användas av FI(A), FI(H), CRI(A) och TRI(H) som utför repetitionsutbildning på sökande i samband med förlängning av SEP(land), SEP(sea), TMG samt typbehörigheter för enmotoriga enpilotshelikoptrar upp till 3175kg.

Handboken är enbart avsedd för FI(A), FI(H), CRI(A) och TRI(H) med svenskt certifikat som utför förlängning av behörighet utfärdad av Transportstyrelsen.

En förlängning kan enbart genomföras då behörigheten är giltig. Om behörigheten har gått ut krävs en förnyelse och efterföljande kompetenskontroll (PC) vilken enbart kan genomföras av behörig flygkontrollant.

En eventuell till EASA certifikatet tillhörande Annex I bilaga kan också förlängas under förutsättning att man uppfyllt kraven enligt TSFS 2013:12”, [Sök föreskrifter - Transportstyrelsen](#) där bestämmelserna framgår.

För ytterligare information generellt kring bilaga I luftfartyg:

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/Certifikat-och-utbildning/viktig-information-for-dig-som-flyger-luftfartyg-enligt-bilaga-i/>

För att, som FI(A), FI(H), CRI(A) eller TRI(H), göra en förlängning krävs att instruktören har en auktorisation för detta utställd av Transportstyrelsen. För att få denna auktorisation krävs att man läser denna handbok samt ansöker om sådan auktorisation på därför avsedd blankett (se hänvisningar). Dessutom är det viktigt den som ansöker om denna auktorisation är väl insatt i de relevanta regler i kommissionens förordning (EU) nr 1178/2011¹ som gäller för att kunna genomföra repetitionsutbildningen och förlängningen i enlighet med gällande regler.

Vid annan form av förlängning av ovan behörigheter hänvisas till, för detta behörig, kontrollant.

¹ Kommissionens förordning (EU) nr 1178/2011 av den 3 november 2011 om tekniska krav och administrativa förfaranden avseende flygande personal inom den civila luftfarten i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 216/2008.

2 Roller och begreppsförklaring

Bilaga I luftfartyg – Luftfartyg som inte omfattas av de Europeiska förordningarna, vilka framgår av bilaga I i förordning (EU) 2018/1139. Notera att begreppet ”bilaga” avser i detta dokument certifikatshandlingen som är kopplad till bilaga I luftfartyg. Bilaga I benämns även ibland som Annex I, vilket är den engelska benämningen.

EASA certifikat – Begreppet används i detta dokument för att tydliggöra skillnaden gentemot bilagan för bilaga I luftfartyg.

FI(A) – Flight Instructor Aeroplane, Flyginstruktör flygplan

FI(H) – Flight Instructor Helicopter, Flyginstruktör helikopter

CRI(A) – Class Rating Instructor, Klassinstruktör flygplan

TRI(H) – Type Rating Instructor, Typinstruktör helikopter

Instruktören – Avser i detta dokument ett samlingsnamn för FI(A), FI(H), CRI(A) och TRI(H)

Sökande – Den pilot som avser förlänga sin behörighet

Kontrollant – Pilot med befogenheter att pröva en sökande vid exempelvis kompetenskontroll

PC – Proficiency check, Kompetenskontroll. En kompetenskontroll kan utföras av kontrollant vid förlängning eller förnyelse av en behörighet

TMG – Touring Motor Glider, Turmotorsegelflygplan

SEP-flygplan – Enmotorigt enpilotsflygplan, samlingsnamn för både SEP(land) och SEP(sea)

SEP(land) – Enmotorigt enpilotsflygplan avsett för start och landning på land

SEP(sea) – Enmotorigt enpilotsflygplan avsett för start och landning på vatten

SEP-helikopter – Enmotorig enpilots-helikopter som drivs av en kolvmotor

SET-helikopter – Enmotorig turbinhelikopter

PIC – Pilot in Command, Befälhavare

DUAL – Flygning under övervakning av instruktör

3 Ansökan om auktorisation att utföra förlängning som FI(A), FI(H), CRI(A) eller TRI(H).

För att, som FI(A), FI(H), CRI(A) eller TRI(H), kunna förlänga en behörighet enligt denna instruktion krävs att man blivit auktoriserad för detta. Transportstyrelsen utfärdar auktorisation enligt nedan process.

1. Läs regelverket kring förlängning av behörigheter, information på Transportstyrelsens hemsida, samt denna handbok (se hänvisningar).
2. Skicka in ansökan (se hänvisningar).
3. Avvakta nytt certifikat där auktorisation att förlänga behörighet framgår innan du förlänger en behörighet.

I det nya certifikatet kommer det, till höger om FI(A), FI(H), CRI(A) eller TRI(H) under sektionen för anmärkningar och begränsningar ("Remarks and restrictions"), stå "FCL.945". Det innebär att instruktören har rätt att förlänga behörigheter på klasserna SEP(land), SEP(sea), TMG eller typbehörigheter för enmotoriga enpilotshelikoptrar där instruktören har behörighet att verka som instruktör om detta sker i samband med repetitionsutbildning.

4 Förutsättningar för förlängning

4.1 Förlängning av SEP(land) och/eller TMG

Följande förutsättningar ska vara uppfyllda för att en FI(A) eller CRI(A) ska kunna förlänga behörigheten SEP(land) och/eller TMG:

Den sökande har genomfört åtminstone 12 h flygning, på SEP(land) eller TMG, under de 12 månader som föregår utgångsdatum av behörigheten varav åtminstone:

- 6 h PIC
- 12 starter och 12 landningar
- 1 repetitionsutbildning om minst 1 h längd tillsammans med den FI(A) eller CRI(A) som sedan avser förlänga behörigheten

4.2 Förlängning av SEP(land) och SEP(Sea)

Den sökande har genomfört åtminstone 12 h flygning, på SEP(land) eller SEP(sea), under de 12 månader som föregår utgångsdatum av behörigheten varav åtminstone:

- 6 h PIC på SEP(land) eller SEP(sea), varav minst 1 h PIC ska genomföras på respektive klass
- Totalt 12 starter och 12 landningar, varav minst 6 starter och landningar ska genomföras på respektive klass
- 1 repetitionsutbildning om minst 1 h längd tillsammans med den FI(A) eller CRI(A) som sedan avser förlänga behörigheten

4.3 Förlängning av SEP(sea)

Följande förutsättningar ska vara uppfyllda för att en FI(A) eller CRI(A) ska kunna förlänga behörigheten SEP(sea):

Den sökande har genomfört åtminstone 12 h flygning, på SEP(sea), under de 12 månader som föregår utgångsdatum av behörigheten varav åtminstone:

- 6 h PIC
- 12 starter och 12 landningar
- 1 repetitionsutbildning om minst 1 h längd tillsammans med den FI(A) eller CRI(A) som sedan avser förlänga behörigheten

4.4 Förlängning av typbehörigheter för enmotoriga enpilotshelikoptrar, SEP och SET, upp till 3175 kg

Följande förutsättningar ska vara uppfyllda för att en FI(H) eller TRI(H) ska kunna förlänga typbehörighet:

- den sökande har inom typbehörighetens giltighetstid genomfört åtminstone 6 h flygning som befälhavare på aktuell typ, och
- inom den tremånadersperiod som omedelbart föregår behörighetens sista giltighetsdag ha genomgått en repetitionsutbildning på minst en timmes total flygtid tillsammans med den FI(H) eller TRI(H) som avser förlänga behörigheten.

4.4.1 Särskilda krav vid förlängning av SEP-helikoptrar

Sökande som har mer än en typbehörighet för SEP-helikoptrar kan få förlängning för samtliga relevanta typbehörigheter genom att genomgå en repetitionsutbildning i endast en av de relevanta typer där behörighet innehas, förutsatt att de har minst 6 h flygning som befälhavare i var och en av de andra relevanta typerna under giltighetsperioden.

De relevanta SEP-helikoptrarna som kan förlängas genom detta, framgår i AMCI FCL.740.H(a)(3)

4.4.2 Särskilda krav vid förlängning av SET-helikoptrar

Sökande som har mer än en typbehörighet för SET-helikoptrar med en maximal certifierad startmassa på högst 3 175 kg kan få förlängning för samtliga relevanta typbehörigheter genom att genomgå en repetitionsutbildning i endast en av de relevanta typer som innehas, förutsatt att de har genomfört allt följande:

- 1) 300 timmar som befälhavare på helikopter
- 2) 15 timmar på varje typ som innehas.
- 3) Minst 6 h flygning som befälhavare i var och en av de andra relevanta typerna under giltighetsperioden.

5 Utförande i praktiken

Instruktören, som ska utföra repetitionsutbildningen med den sökande, ska tillse att den sökande uppfyller kraven för förlängning enligt punkten 4 ovan. Detta bör göras innan flygningen påbörjas.

Repetitionsutbildningen i flygplan genomförs enligt FCL.740.A(b)(1)(ii)(C) och AMC1 FCL.740A(b)(1)(ii)(C) alternativt FCL.740.H(a)(2)(ii)(B) och AMC1 FCL.740.H(a)(2)(ii)(B) när det gäller enpilotshelikopter.

Efter utförd repetitionsutbildning, vid godkänt utfall, ska instruktören utföra de administrativa uppgifter som beskrivs i denna handbok.

Notera kraven i AMC1 FCL.050 om dokumentation i den sökandes loggbok av genomförd repetitionsutbildning.

6 Skriva i certifikatet (samt eventuell tillhörande Annex I bilaga)

6.1 Förlängning inom 12 månader från utgångsdatum av behörigheten SEP(land), SEP(sea) eller TMG

Behörigheterna SEP(land), SEP(sea) eller TMG kan förlängas i 2 år. Detta gäller enbart dessa behörigheter, d.v.s. exempelvis IR kan inte förlängas med denna process.

Kraven för förlängning ska vara uppfyllda under de sista 12 månaderna av behörighetens giltighetstid. Under denna period kan man alltså förlänga behörigheten 2 år från behörighetens utgångsdatum.

Exemplet nedan visar en förlängning då repetitionsutbildning genomförts den 15:e juni 2015 och behörigheten är giltig till den 30:e juni 2015.

Rating, certificate endorsement / Behörighet, Styrkande av certifikat	Date of rating test / Datum för behörighetsprov	Date of IR test / Datum för IR-prov	Rating valid until / Rating gäller t.o.m.	IR Valid until / IR Gäller t.o.m.	Examiners certificate no. / Kontrollantens auktorisations nr.	Examiners signature / Kontrollants namnteckning
SEP(land)	15/06/2015	—	30/06/2017	—	SE.FCL.197805000010	<i>Felke Flygare</i>

Exempel: SEP(sea) är giltig till 31 oktober 2015. Repetitionsutbildning genomförs den 24 juni 2015.

Rating, certificate endorsement / Behörighet, Styrkande av certifikat	Date of rating test / Datum för behörighetsprov	Date of IR test / Datum för IR-prov	Rating valid until / Rating gäller t.o.m.	IR Valid until / IR Gäller t.o.m.	Examiners certificate no. / Kontrollantens auktorisations nr.	Examiners signature / Kontrollants namnteckning
SEP(sea)	24/06/2015	—	31/10/2017	—	SE.FCL.197805000010	<i>Felke Flygare</i>

Exempel: TMG är giltig till 31 januari 2016. Repetitionsutbildning genomförs den 3 mars 2015.

Rating, certificate endorsement / Behörighet, Styrkande av certifikat	Date of rating test / Datum för behörighetsprov	Date of IR test / Datum för IR-prov	Rating valid until / Rating gäller t.o.m.	IR Valid until / IR Gäller t.o.m.	Examiners certificate no. / Kontrollantens auktorisations nr.	Examiners signature / Kontrollants namnteckning
TMG	03/03/2015	—	31/01/2018	—	SE.FCL.197805000010	<i>Felke Flygare</i>

6.2 Förlängning inom 3 månader från utgångsdatum av typbehörigheter för enmotoriga enpilotshelikoptrar

Typbehörigheter för enmotoriga enpilotshelikoptrar kan förlängas i 1 år. Detta gäller enbart dessa behörigheter, d.v.s. exempelvis IR kan inte förlängas med denna process.

Kravet på repetitionsutbildning ska uppfyllas inom den tremånadersperiod som omedelbart föregår behörighetens sista giltighetsdag. Under denna period kan man alltså förlänga behörigheten 1 år från behörighetens utgångsdatum, under förutsättning att övriga krav i enlighet med kapitel 4 i denna handbok också är uppfyllda.

Exemplet nedan visar en förlängning då repetitionsutbildning genomförts den 15:e juni 2015 och behörigheten är giltig till den 30:e juni 2015.

Rating, certificate endorsement / Behörighet, Styrkande av certifikat	Date of rating test / Datum för behörighetsprov	Date of IR test / Datum för IR prov	Rating valid until / Rating gäller t.o.m.	IR Valid until / IR Gäller t.o.m.	Examiners certificate no. / Kontrollantens auktorisation nr.	Examiners signature / Kontrollants namnteckning
R44	15/06/2015		30/06/2016	—	SE.FCL.197805000010	<i>Felke Flygare</i>

Exemplet nedan visar en förlängning då repetitionsutbildning genomförts den 15:e april 2015 och behörigheten är giltig till den 30:e juni 2015.

Rating, certificate endorsement / Behörighet, Styrkande av certifikat	Date of rating test / Datum för behörighetsprov	Date of IR test / Datum för IR prov	Rating valid until / Rating gäller t.o.m.	IR Valid until / IR Gäller t.o.m.	Examiners certificate no. / Kontrollantens auktorisation nr.	Examiners signature / Kontrollants namnteckning
R44	15/04/2015		30/06/2016	—	SE.FCL.197805000010	<i>Felke Flygare</i>

6.3 Att tänka på vid förlängning av en behörighet:

- Skriv exakt samma sak i kolumnen för ”Rating, certificate endorsements and privileges” som står förtryckt i certifikatet d.v.s. exempelvis SEP(land) eller R44 i ovan exempel.
- Skriv tydligt och läsbart. Det kan vara svårt att få plats med t.ex. certifikatnumret om man inte skriver tillräckligt smått.
- Skriv inget datum i kolumnerna för IR. Här ska man dra ett streck för att markera att detta inte förlängs.
- Skriv det nya utgångsdatumet på blanketten d.v.s. var noga med att föra över samma utgångsdatum som du skriver i certifikatet. Använd endast formatet 31/01/2015 enligt exemplet ovan, både i certifikatet samt blanketten.

7 Administration efter förlängning

Efter genomförd repetitionsutbildning ska instruktören, förutom att fylla i certifikatet enligt punkten ovan, fylla i avsedd blankett. Det åligger instruktören att skicka blanketten till Transportstyrelsen. När blanketten är ifylld ska den sökande behålla originalet, en kopia ska skickas till Transportstyrelsen och en kopia ska arkiveras, av instruktören, i minst 5 år.

Blanketten kan skickas in som PDF via e-post till adressen certifikat.w3d3@transportstyrelsen.se.

Vid vanlig postgång återfinns adressen längst ner på respektive blankett.

8 **FAQ**

- **Vilka FI(A), FI(H), CRI(A) eller TRI(H) får förlänga i certifikatet?**
 - FI(A), FI(H), CRI(A) eller TRI(H) som innehar auktorisation från landet där sökande har sitt certifikat.
- **Vad får FI(A)/CRI(A) förlänga?**
 - SEP-flygplan och/eller TMG och enbart om du själv som FI(A)/CRI(A) gjort repetitionsutbildningen med sökande. Eventuell Annex I bilaga får även förlängas om tillämpliga krav för detta är uppfyllda (se punkten 9 Hänvisningar nedan för länk)
- **Vad får FI(H)/TRI(H) förlänga?**
 - Typbehörigheter för enmotoriga enpilotshelikoptrar, SET och SEP, upp till 3175 kg och enbart om du själv som FI(H)/TRI(H) gjort repetitionsutbildningen med sökande. Eventuell Annex I bilaga får även förlängas om tillämpliga krav för detta är uppfyllda (se punkten 9 Hänvisningar nedan för länk)
- **Vad är fördelen med att instruktören fyller i certifikatet?**
 - Sökande slipper leta upp en kontrollant som kanske befinner sig långt bort.
 - Om kontrollant saknas så slipper sökande skicka in papper till myndigheten eftersom instruktören kan skriva i direkt i certifikatet
 - Den instruktör som har gjort repetitionsutbildningen skriver också i certifikatet.
- **Kan jag som FI(A)/FI(H)/CRI(A)/TRI(H) förnya en utgången behörighet genom bara en repetitionsutbildning?**
 - Nej. Det krävs en bedömning av behovet av träning (*ref FCL.740 b*) och PC som vanligt, om behörigheten har gått ut. D.v.s. här krävs en behörig kontrollant.

- **En sökande har gjort en PC på två-motor inom rätt period och vill att jag som FI(A) förlänger hans SEP(land) eftersom de andra kraven är uppfyllda(timmar och landningar). Får jag som FI(A) skriva i certifikatet?**
 - Nej. Du själv som FI(A) måste göra repetitionsutbildningen med sökande om du ska skriva i certifikatet. (*ref. FCL.945*)
- **Kan jag som FI(A) eller FI(H) förlänga en IR-behörighet genom repetitionsutbildning?**
 - Nej. För att förlänga en IR behövs PC med behörig kontrollant.
- **Kan jag som FI(A), FI(H) eller TRI(H) med IRI befogenheter förlänga en IR-behörighet?**
 - Nej. För att förlänga en IR behövs PC med behörig kontrollant.
- **Jag har som svensk FI(A), FI(H), CRI(A) eller TRI(H) just gjort en repetitionsutbildning med en innehavare av ett irländskt certifikat för att förlänga en behörighet. Vad krävs för att jag som innehavare av svenskt certifikat ska få förlänga behörigheten?**
 - Du måste ha en auktorisation från en irländska myndigheten för att få skriva i certifikatet.
 - Repetitionsutbildningen kan du alltid utföra och den gäller för förlängning, men du kan inte fylla i certifikatet utan att ha en auktorisation från ”den sökandes” land.
 - Skriv i den sökandes flygdagbok att repetitionsutbildningen är utförd.

- **Kan jag som FI(A)/CRI(A) förlänga en behörighet tidigare än den tolv månadersperiod som föregår behörighetens förfallodatum om kraven i FCL.740.A(b)(1)(ii) är uppfyllda?**
 - Nej, kraven för förlängning ska alltid uppfyllas under de sista tolv månaderna av behörighetens giltighetstid.

- **Kan jag som FI(H)/TRI(H) förlänga en behörighet tidigare än den tremånadersperiod som föregår behörighetens förfallodatum om kraven i FCL.740.H(a)(2)(ii) är uppfyllda?**
 - Nej, kraven för förlängning ska alltid uppfyllas under de sista tre månaderna av behörighetens giltighetstid.

9 Hänvisningar

TSL7576 Ansökan om auktorisation enligt FCL.945

TSL7554 Intyg om förlängning av klassbehörigheten SEP (land), TMG och SEP (sjö)

TSL 7795 Intyg om förlängning av enmotoriga helikoptertyper

www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/certifikat-och-utbildning/

<http://www.transportstyrelsen.se/sv/Blanketter/Luftfart/Certifikat-och-utbildning/>

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/Certifikat-och-utbildning/viktig-information-for-dig-som-flyger-luftfartyg-enligt-bilaga-i/>

www.easa.europa.eu

[Sök föreskrifter - Transportstyrelsen](#)
